

LAPSIKERHEBAROMETRI 2006 & 2008

Alavus • Kuortane • Lehtimäki • Töysä • Ähtäri

Parempaa perheelle -hanke 2007-2009

SISÄLLYS

1 KYSELYN TOTEUTTAMINEN JA VASTAUSTEN PURKU	3
2 TULOKSET	4
2.1 Vastaaajien taustatiedot	4
2.2 Työmarkkinatilanne	5
2.3 Tyytyväisyys olosuhteisiin	5
2.4 Lasten kasvatus ja kasvatustavoitteet	6
2.5 Perheiden onnellisuus	7
2.6 Palvelutyytyväisyys	8
2.7 Tulevaisuuden näkymät	9
2.8 Kyselyn vaikuttavuus	10
2.9 Yhteenvedo vastauksista	11
2.10 Tulosten analysointi kuntakohtaisesti	13
Alavus	
Kuortane	
Töysä	
Ähtäri	

1 KYSELYN TOTEUTTAMINEN JA VASTAUSTEN PURKU

Kuusiokuntien lapsiperhebarometri toteutettiin alueella ensimmäisen kerran vuonna 2006 Edufin Oy:n toteuttamana. Vuonna 2008 kysely uusittiin paikallisesti Parempaa perheelle –hankkeen toimesta. Kyselylomake pysyi vertailtavuuden vuoksi melkein muuttumattomana, ainoastaan muutamaa pientä lisäystä lukuun ottamatta. Kysely suunnattiin Alavuden, Kuortaneen, Lehtimäen, Töysän ja Ähtärin alle 10-vuotiaiden lasten vanhemmille. Vuonna 2006 tehdyssä kyselyssä vastaajina olivat mukana myös soinilaiset vanhemmat.

Lapsiperhebarometrista tiedotettiin lehdissä (Viiskunta ja Uutisnuotta), radiossa (Pohjanmaan-radio), mainoksina (kaupat, kirjastot, neuvolat, kunnantalot, seurakunnat ja perhekahvilat) sekä lasten koteihin jaettuina lentolehtisinä (päiväkodit, perhepäivähoitajat ja koulut). Kysely oli avoinna 3.-16.11.2008 välisen ajan ja siihen pääsi vastaamaan kuntien nettisivuilla sekä Parempaa perheelle –hankkeen kotisivuilla. Alavuden ja Ähtärin neuvoloissa sekä kuntien kirjastoissa oli sovitut päätteet kyselyyn vastaamista varten. Jokaisen kunnantalonsa keskuksessa oli mahdollisuus myös lomakevastaamiseen.

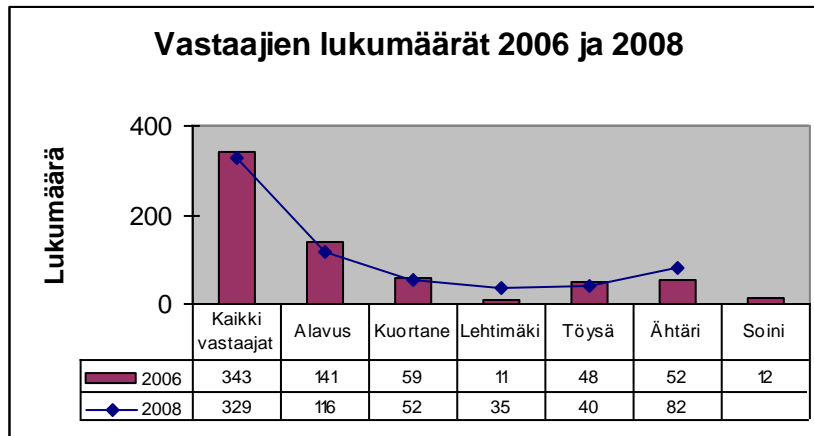
Tässä raportissa suurin osa vastauksista on tehty kaikkien vastanneiden kuntien osalta. Jossakin kohtaa on vastaukset jaoteltu myös kuntakohtaisesti. Raportin lopussa on kuntien sosiaalityöntekijöiden koonnit lapsiperhebarometrin vastauksista kuntakohtaisesti. Lehtimäen kuntaa ei ole huomioitu kuntaerittelyissä siitä syystä, että tämä raportin sisältö liitetään Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelmaan (2009-2012). Lehtimäki ei ole mukana hyvinvointisuunnitelman laadinnassa, koska siirtyi 2009 vuoden alusta Alajärven kaupunkiin. Lehtimäki tulee saamaan tiedot kyselyn tuloksista oman kunnan vastaajien osalta.

Kyselyn vastauksiin on varmasti vaikuttanut yhteiskunnan kokonaistilanne. Kauhajoen ampumavälikohtaus 2008 vuoden syyskuussa loi suurta turvattomuuden tunnetta. Myös työttömyyden lisääntyminen ja lomautukset ovat omalta osaltaan olleet vaikutuksena vastausten suuntaukseen. Lapsiperhebarometrikysely antaa tämänhetkisen ja yksittäisen tilanearvion perheiden hyvinvoinnista, joten kyselyn ajankohdan huomioiminen vastauksista on merkittävää.

2 TULOKSET

2.1 Vastaajien taustatiedot

Vuonna 2008 lapsiperhebarometriin vastasi kaikkiaan 329 vanhempaa, joista naisia oli 281 ja miehiä 46. Vastaajien lukumäärä on 14 vähemmän kuin vuonna 2006, mutta silloin vastaajakuntiin kuului lisäksi Soini. Alla olevasta kaaviosta selviää lapsiperhebarometrin toteutusvuosien vastaajien lukumäärät sekä kuntakohtaiset jakaumat.

Kaavio 1. Vastaajien lukumäärät vuosilta 2006 ja 2008 sekä kuntakohtaiset vastaajien lukumäärät.

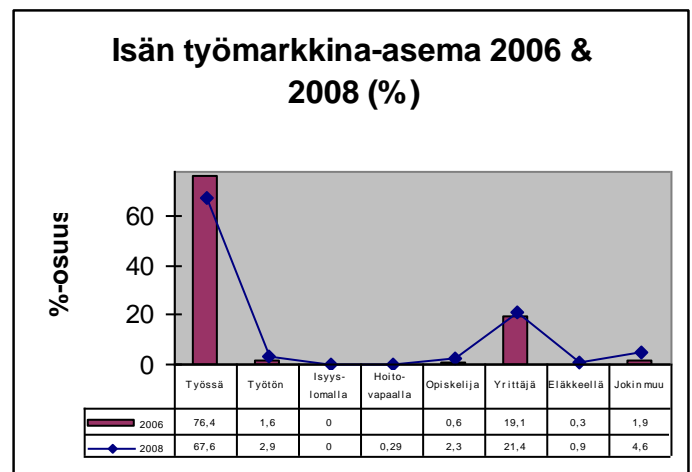
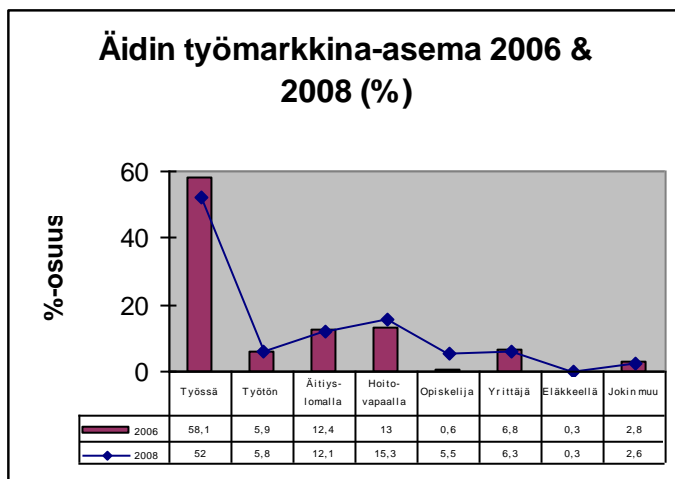
Suurin osa vanhemmista vastasi olevansa 31-40 –vuotiaita (157). Alle 20 –vuotiaita ei kyselyyn vastanneiden joukossa ollut. Avo- tai avioliitossa elää yhteensä 307 vanhempaa. Enemmistö ilmoittaa lasten lukumääräksi kaksi (130). Kolmen ja neljän lapsimäärän perheitä on vastanneista yhteensä 110. Suurin osa on asunut samassa kunnassa yli viisi vuotta (260) ja asuinalueena on enemmistöllä muu kuin keskusta (201). Valtaosa kyselyn täyttäneistä ilmoitti asuvansa omistusasunnossa (276) ja asunnon koko oli yli 100 m² (243). Alla olevasta taulukosta selviää vastaajien taustatiedot ja vertailut vuoteen 2006.

Vastaajien ikä	Siviilisäätty		Perheen vanhemmat		Lasten lukumäärä						
	2006	2008	2006	2008	2006	2008					
Alle 20-vuotias	0	0	Avioliitto	248	237	Yksi vanhempi	18	22	1 lapsi	70	72
20-30-vuotta	79	95	Avoliitto	59	70	Kaksi vanhempaa	305	305	2 lasta	118	130
31-40-vuotta	181	157	Eronnut	6	6				3 lasta	74	81
Yli 40-vuotta	63	76	Yksinhuoltaja	9	13				4 lasta	35	29
			Asumisero	1	1				Enem. kuin 5 lasta	26	16
Asumisaika kunnassa	Asuinalue		Asunnon omistussuhde		Asunnon koko						
2006	2008	2006	2008	2006	2008	2006	2008				
Alle 1 vuosi	8	6	Keskusta	128	127	Omistusasunto	274	276	Alle 40 m2	0	0
1-5 vuotta	50	62	Muu	195	201	Vuokra-asunto	39	43	40-80 m2	43	40
Yli 5 vuotta	265	260				Muu, mikä?	10	5	81-100 m2	34	45
								Yli 100 m2	246	243	

Taulukko 1. Vastaajien taustatietoja vuosina 2006 ja 2008.

2.2 Työmarkkinatilanne

Lapsiperhebarometrikyselyssä tiedusteltiin perheen isän ja äidin työmarkkina-asemaa. Vastaajat saivat valita valmiista listasta yhden tai useamman vaihtoehdon. Vuonna 2006 perheen äideistä kävi töissä 58,1% ja vuonna 2008 vastaava luku oli 52%. Työmarkkina-aseman merkittävänä muutoksena kahden vuoden aikana voidaan pitää äitien nousevaa opiskelija-osuutta. Vuonna 2006 äideistä opiskeli 0,6% ja vuonna 2008 5,5%. Vastaajien mukaan perheen isiä kävi töissä vuonna 2006 76,4%, kun taas vuonna 2008 sama luku oli 67,6%. Työttömien osuus kahden vuoden aikana on isien joukossa kasvanut 1,3%. Opiskelijoiden ja yrittäjien määrä isien työmarkkina-asemassa ovat myös nousseet muutamalla prosenttiyksiköllä. Alla olevista kaavioista selviää vastausten mukaiset perheen vanhempien työmarkkina-asetat.

Kaaviot 2 ja 3. Perheen vanhempien työmarkkina-asetat vuosina 2006 ja 2008.

2.3 Tyytyväisyys olosuhteisiin

Vuosina 2006 ja 2008 lapsiperheiden vanhemmat kokivat tyytyväisimmäksi asiakseen lasten terveyden. Tyytyväisiä molempina lapsiperhebarometrikysely vuosina oltiin myös asumismuotoon, asuinpaikkaan sekä yleisesti perheen kokonaistilanteeseen.

Perheen olosuhteita tiedusteltaessa tyytymättömmimpiä oltiin vuonna 2006 yhteiskunnan perheelle tarjoamiin tukiin (vaihtoehtoa; yhteiskunnan perheelle tarjoamat tuet ei ollut vuonna 2008). Vuonna 2008 tyytymättömmäksi seikaksi tuli kyky selvittää suuremmista laskuista. Vastaukset olivat kumpanakin vuonna pitkälti samansuuntaisia. Alla olevasta taulukosta selviää vastausten mukaiset tyytyväisyydet olosuhteisiin vuosina 2006 ja 2008.

7 tyytyväisintä asiaa 2006:

1. Lasten terveys
2. Perheen kokonaistilanne
3. Asuinpaikka
4. Asumismuoto
5. Aikuisten terveys
6. Yhteydenpito sukulaisiin ja läheisiin
7. Asunnon koko

7 tyytyväisintä asiaa 2008:

1. Lasten terveys
2. Asumismuoto
3. Asuinpaikka
4. Perheen kokonaistilanne
5. Yhteydenpito sukulaisiin
6. Aikuisten terveys
7. Asunnon koko

4 tyytymättömintä asiaa 2006:

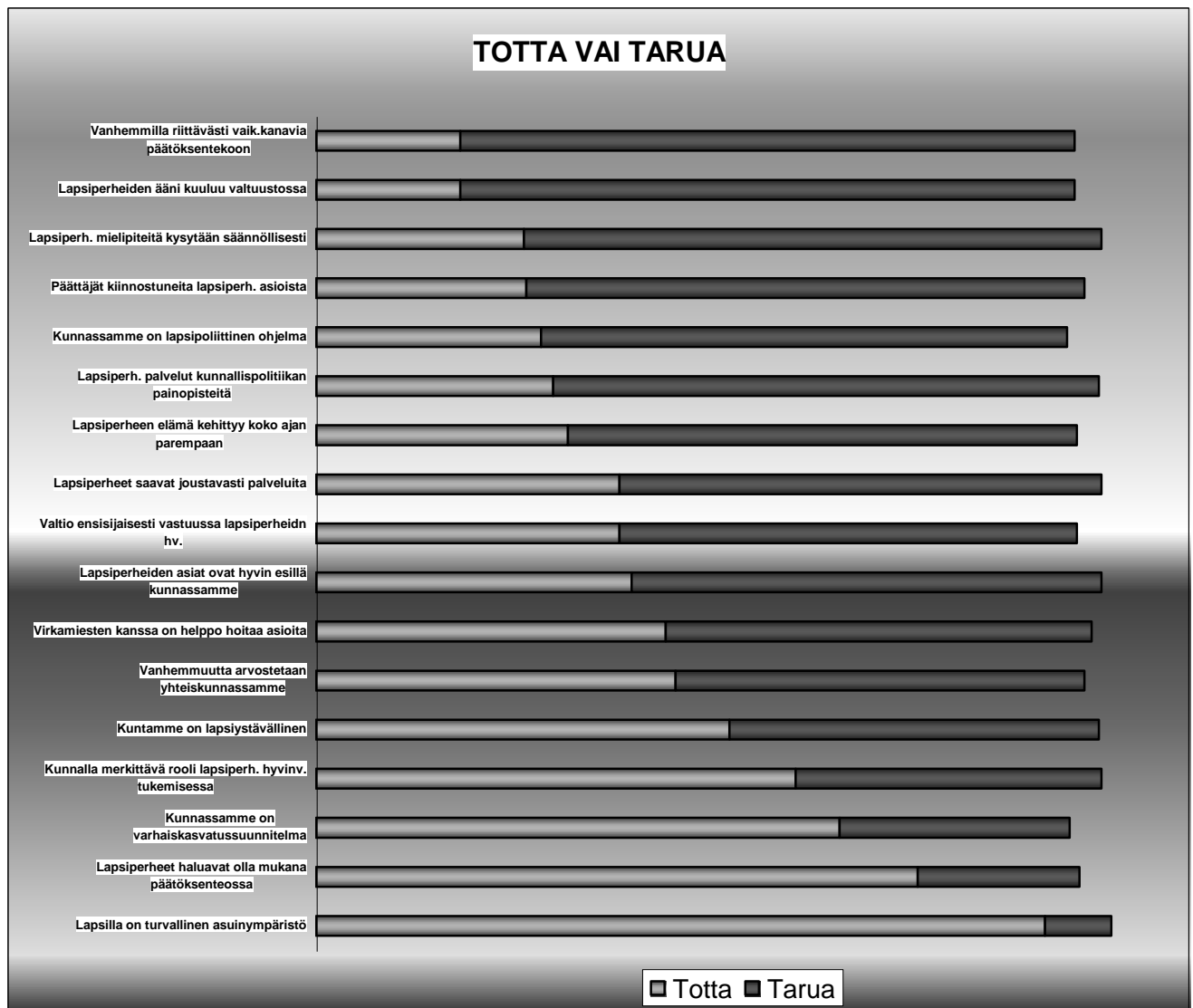
1. Yhteiskunnan perheelle tarjoamat tuet
2. Kyky selvittää suuremmista laskuista
3. Yhteiskunnan perheelle tarjoamat palvelut
4. Perheen taloustilanne

4 tyytymättömintä asiaa 2008:

1. Kyky selvittää suuremmista laskuista
2. Yhteiskunnan perheelle tarjoamat palvelut
3. Perheen taloustilanne
4. Aikuisten vapaa-ajan harrastukset

Taulukko 2. Tyytyväisyys olosuhteisiin vuosina 2006 ja 2008.

Lapsiperhebarometriin vastanneet vanhemmat kokevat, että heidän lapsillaan on turvallinen asuinympäristö. Vastanneiden mielestä kunnalla on merkittävä rooli lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemisessa. Vanhemmat itse haluaisivat päästä mukaan vaikuttamaan kunnan päätöksen tekoon. Kuitenkin vastaajista laaja enemmistö (265) on sitä mieltä, että vanhemmilla ei ole riittävästi kanavia vaikuttaa päätösten tekemiseen omassa kunnassa, eikä lapsiperheiden ääni kuulu valtuustossa (268). Alla olevasta taulukosta selviää mitä mieltä vastaajat olivat erilaisista väittämistä vuonna 2008.

Taulukko 3. Totta vai tarua väittämät vastausten perusteella vuonna 2008.

2.4 Lasten kasvatustavoitteet

Lasten kasvatustavoitteet ovat pysyneet vuosina 2006 ja 2008 hyvin paljon samansuuntaisina. Vanhemmat arvostavat lasten kasvatuksessa eniten hellyyttä ja läheisyyttä. Myös yhteinen aika koettiin merkittävänä. Sovitut rajat ja niiden noudattaminen nousi kolmanneksi tärkeimmäksi kasvatuksen kriteeriksi. Taulukosta 4 ilmenee seitsemän merkittävintä arvostuksen kohdetta vuosina 2006 ja 2008.

Lasten kasvatuksessa arvostaa:

2006	2008
1. Hellyyttä ja läheisyyttä	1. Hellyyttä ja läheisyyttä
2. Yhteistä aikaa	2. Yhteistä aikaa
3. Sovittuja rajoja ja niiden noudattamista	3. Sovittuja rajoja ja niiden noudattamista
4. Keskustelua ja vuorovaikutusta	4. Keskustelua ja vuorovaikutusta
5. Myönteisen palautteen antamista	5. Myönteisen palautteen antamista
6. Aikuisen johdon- ja oikeudenmukaisuutta	6. Isovanhempien ja sukulaisten tukea
7. Isovanhempien ja sukulaisten tukea	7. Aikuisen johdon- ja oikeudenmukaisuutta

Taulukko 4. Lapsen kasvatuksen arvostuksen kohteet vastausten perusteella (suurin ensin).

Kasvatustavoitteista suurimmiksi nousivat toisten huomioon ottaminen sekä kyky tulla toimeen muiden ihmisten kanssa. Hyvät käytöstavat sekä tunteiden ilmaisu ja käsittely koettiin merkittävinä kasvatustavoitteina. Taulukoista 5 selviää seitsemän merkittävintä kasvatustavoitetta vuosina 2006 ja 2008.

Lasten kasvatustavoitteet:

2006	2008
1. Ottaa toiset huomioon	1. Ottaa toiset huomioon
2. Tulee toimeen muiden ihmisten kanssa	2. Tulee toimeen muiden ihmisten kanssa
3. Hyvät käytöstavat	3. Käsitellä ja ilmaista tunteita
4. Käsitellä ja ilmaista tunteita	4. Hyvät käytöstavat
5. Itsenäinen ja omatoiminen	5. Rehellinen
6. Suvaitsevaisuus	6. Kunnioittaa vanhempiaan
7. Kunnioittaa vanhempiaan	7. Itsenäinen ja omatoiminen

Taulukko 5. Lasten kasvatustavoitteet järjestyksessä vastausten perusteella (suurin ensin).

2.5 Perheiden onnellisuus

Perheen onnellisuus mittareina kyselyissä ovat toimineet vastaajien valitsemat ilon aiheet sekä huolta tuottavat asiat. Vastaukset ovat hyvin samansuuntaisia vuonna 2006 ja 2008. Eniten iloa ja onnellisuutta perheille antaa vanhempien näkökulmasta lasten hyvinvointi, perheen yhdessäolo, hyvä parisuhde ja terveystilanne. Vuonna 2008 tehdyn kyselyn vastauksista on seitsemän eniten iloa ja onnellisuutta tuottaviin tekijöihin noussut turvallisuuden tunne.

Vastaajien huolenaiheet poikkesivat jonkun verran vuosina 2006 ja 2008 tehdyissä kyselyissä. Kuitenkin suurimpana huolenaiheena molempina vuosina oli perheen taloudellinen tilanne. Merkittävänä muutoksena oli vuoden 2008 toiseksi suurin huolenaihe, joka vastaajien mukaan oli yleinen turvattomuus. Arkielämän

yksitoikkoisuus ja arjesta selviytyminen nähtiin myös isoina huolenaiheina. Seuraavista taulukoista selviävät vuosien 2006 ja 2006 seitsemän suurinta huolenaihetta sekä kolme suurinta murheen tuottajaa kuntakohtaisesti vuonna 2008.

Eniten huolta tuottavat asiat perheelle:

2006	2008
1. Perheen taloustilanne	1. Perheen taloustilanne
2. Lasten kasvatukseen liittyvät ongelmat	2. Yleinen turvattomuus
3. Arjesta selviytyminen	3. Arkielämän yksitoikkoisuus
4. Muu, mikä? mm. koulujen lakkauttamiset	4. Arjesta selviytyminen
5. Asumiseen liittyvät asiat	5. Lasten kasvatukseen liittyvät ongelmat
6. Arkielämän yksitoikkoisuus	6. Parisuhteeseen liittyvät asiat
7. Parisuhteeseen liittyvät asiat	7. Asumiseen liittyvät asiat

Taulukko 6. Vastaajien mukaan seitsemän suurinta huolen aiheita vuosina 2006 ja 2008

Suurimmat kuntakohtaiset huolen aiheet 2008:

Alavus	1. Perheen taloustilanne 2. Yleinen turvattomuus 3. Lasten kasvatukseen liittyvät ongelmat
Kuortane	1. Perheen taloustilanne 2. Arkielämän yksitoikkoisuus 3. Yleinen turvattomuus
Töysä	1. Perheen taloustilanne 2. Arjesta selviytyminen 3. Lasten kasvatukseen liittyvät ongelmat
Ähtäri	1. Perheen taloustilanne 2. Parisuhteeseen liittyvät asiat 3. Jatkuva huoli lapsista

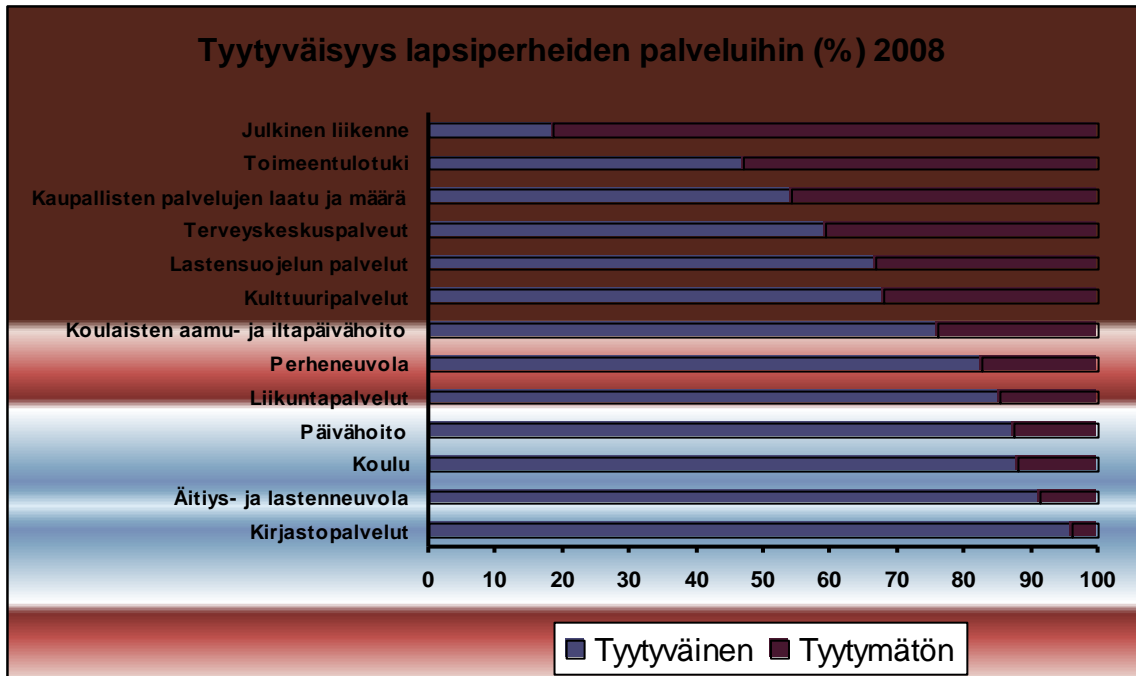
Taulukko 7. Kuntakohtaiset erittelyt huolen aiheista (kolme suurinta).

Kyselyssä tiedusteltiin vanhempien omaa arviota lapsensa hyvinvoinnista. Kaikkiaan avoimia vastauksia tuli 227 kappaletta. Vastauksista käy ilmi, että melkein kaikki vanhemmat kokevat lapsensa hyvinvoinnin hyväksi. Kuitenkin vastaajat mainitsevat avoimissa kirjoituksissa erilaisia uhkia lapsen hyvinvoinnille esim. koulukiusaaminen, yhteiskunnan turvattomuus, vanhempana jaksaminen, taloudellinen huoli, perheen yhteisen ajan puute jne.

2.6 Palvelutyytyväisyys

Tyytyväisyys palveluihin on kasvanut kahden vuoden aikana vuodesta 2006 vuoteen 2008 välisenä aikana. Suurin osa eri palvelumuodoista on nostanut tyytyväisten osuutta palvelun käyttäjissä. Erityisesti koulun ja koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon palveluissa on selvästi vähentynyt tyytymättömien osuus.

Tyytymättömyys nousi kahden vuoden aikana julkisen liikenteen palveluissa. Taulukosta 8 selviää tyytyväisten ja tyytymättömien vastaajien määrät palveluluiden käyttäjistä.

Taulukko 8. Tyytyväisten ja tyytymättömien vastaajien jakautumiset prosentteina vuonna 2008.

Kaikkein tyytyväisimpiä vastaajat olivat vuonna 2008 kirjaston (291) tarjoamiin palveluihin. Seuraavaksi eniten tyytyväisiä ovat äitiys- ja lastenneuvolan (271) asiakkaat. Päivähoito (235), liikuntapalvelut (227), koulu (183) ja terveyskeskuspalvelut (183) tulevat seuraavina tyytyväisten palveluiden listalla.

Eniten tyytymättömien vastauksia sai julkinen liikenne (154). Kyselyyn vastanneiden mielestä tyytymättömiä oltiin myös kaupallisten palvelujen laatuun ja määrään (136) sekä terveyskeskuspalveluihin (126).

Kyselyssä tiedusteltiin palvelutyytyväisyyttä myös avointen kysymysten muodossa. Kaikkiaan palveluiden toimivuutta ja kehittämistä koskeviin kysymyksiin annettiin yhteensä 288 avointa vastausta. Suurena kehitettävänä asiana koettiin perheiden taloudellisen tilanteen heikkous, kun toinen vanhemmista on kotona pienen lapsen kanssa. Ratkaisuna tähän toivottiin avoimissa vastauksissa kuntalisää kotihoidontukeen. Kuntakohtaiset avoimet vastaukset palvelutyytyväisyydestä on luettavissa otsikon ”Tulosten koonti kuntakohtaisesti” alta.

2.7 Tulevaisuuden näkymät

Vanhemmilta tiedusteltiin tulevaisuuden ajatuksia seuraavan kahden vuoden säteellä. Samassa parisuhteessa elää suurin osa vastaajista tulevaisuudessa 96,2 % vastaajista.

Asumiseen liittyvät seikat (asuminen samassa kunnassa, asuinalueella ja nykyisessä asunnossa) ovat vastaajien mukaan hyvin pitkälti samansuuntaisia kahden vuoden päästä. Eniten vastaajia huolestuttaa yhteiskunnan turvallisuus, joka ei vanhempien mielestä tule muuttamaan parempaan suuntaan.

Suurimpana muutoksena vuosien 2006 ja 2008 välillä oli vanhempien vastuun ottaminen oman perheen asioista tulevaisuudessa. Tähän väittämään tuli EI-vastauksia vuonna 2006 38 % ja vuonna 2008 25,2 %. Vanhemmat ovat siis valmiita ottamaan oman perheen asioista isompaa vastuuta. Alla olevaan taulukkoon on koottu tulevaisuuteen liittyvät väittämät ja vastausten lukumäärät vuosilta 2006 ja 2008.

TULEVAISUUDESTA:

Seuraavat asiat toteutuvat kahden vuoden aikana

	2006		2008	
	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	EI
Elämme nykyisessä parisuhteessa	96,2 (300)	3,8 (12)	96,2 (304)	3,8 (12)
Asumme samassa kunnassa	93,9 (295)	6,1 (19)	92,9 (302)	7,1 (23)
Asumme samalla asuinalueella	87,3 (275)	12,7 (40)	90,5 (294)	9,5 (31)
Asumme nykyisessä asunnossa	82,3 (261)	17,7 (56)	88,3 (287)	11,7 (38)
Olemme tyytyväisempiä elämäämme	81,3 (244)	18,7 (56)	85,1 (257)	14,9 (45)
Otamme suuremman vastuun oman perheen asioista	62,0 (171)	38,0 (105)	74,8 (214)	25,2 (72)
Perheemme ystäväpiiri laajenee	62,0 (185)	38,0 (114)	66,2 (206)	33,8 (105)
Elämäntapamme ovat nykyistä terveellisemmät	64,0 (192)	36,0 (109)	70,0 (219)	30,0 (94)
Perheen taloustilanne paranee	52,1 (159)	47,9 (146)	50,9 (161)	49,1 (155)
Yhteiskunta on lapsiystävällisempi	32,2 (100)	67,8 (211)	43,1 (137)	56,9 (181)
Työtilanne paranee	46,0 (136)	54,0 (161)	39,7 (121)	60,3 (184)
Perheen yhteinen aika lisääntyy	43,1 (132)	56,9 (174)	44,5 (143)	55,5 (178)
Saamme perheenlisäystä	25,0 (77)	75,0 (234)	27,1 (88)	72,9 (237)
Käytämme laajemmin yhteiskunnan tukia	13,2 (40)	86,8 (264)	17,8 (56)	82,2 (258)
Yhteiskunta on turvallisempi	15,0 (45)	85,0 (264)	17,9 (57)	82,1 (262)

Taulukko 9. Seuraavien väittämien toteutuminen kahden vuoden aikana vuosilta 2006 ja 2008. Vastaukset ovat prosentteina sekä lukumäärinä (suluissa).

2.8 Kyselyn vaikuttavuus

Vanhemmilta tiedusteltiin avoimen kysymyksen muodossa ajatuksia lapsiperhebarometrasta ja sen tulosten vaikuttavuudesta. Avoimia vastauksia kirjoitettiin kaikkiaan 244 kappaletta. Vanhempien vastaukset jaettiin viiteen suurempaan kokonaisuuteen (on vaikutusta, toivottavasti, ei ole vaikutusta, ei osaa sanoa sekä kysely on hyvä ja tärkeä). Jaottelun perusteella pystytään toteamaan vanhempien ajatukset kyselyn vaikuttavuudesta.

Suurin osa vanhemmista on sitä mieltä, että ”toivottavasti” (141) kysely tuo mukanaan muutoksia ja vaikutusta perheiden elämään. Kuitenkin isossa osassa vastauksista on epäilyä siitä, että kysely ei tule muuttamaan mitään. Tässä kaksi esimerkkiä vanhempien vastauksista ”toivottavasti” kohdasta:

” Toivottavasti päättäjät lukisivat tällaisia kyselyjä ja oikeasti ottaisivat onkeensa, joskus vain tuntuu että näin ei ole kauniista puheista huolimatta. kuntien päättäjät ajavat liian usein vain muutamien menestyjien etuja...”

” Todella toivon niin. On viimeinen mahdollisuus tukea perheitä ja heidän jaksamistaan !!!!! Lapset ja nuoret voivat pahoin ja yksi iso syy siihen on varmasti se , että vanhemmat eivät jaksu välittää eivätkä pysty omien ongelmien keskeltä antamaan lapselle aikaa ja kasvattamaan lasta . Kiitos kun sain olla jakamassa mielipiteitäni ! Hyvää jatkoa kaikille perheille !”

Toiseksi eniten vastauksista nousi ”ei ole vaikutusta” (60) mielipiteet. Nämä vastaajat olivat ehdottomasti sillä näkemyksellä, että kysely ei tule muuttamaan mitään. Erityisesti otettiin kantaa päättäjien puuttumattomuuteen perheiden asioiden parantamiseksi. Tässä kaksi esimerkkinä näistä vastauksista:

”Oikeastaan turha. Päättäjät eivät välitä lapsiperheistä ja huonotuloisista. He pitävät vaan huolen että itse saavat tarpeeksi rahaa ja köyhistä ei välitetä kun vain itse saa tarpeeksi kaikkea.”

”Ei ole mitään vaikutusta!!! eli ajanhukkaa!!! IKÄVÄ KYLLÄ.....tarvitaan parempaa puuttumista....tai toisenlaista...Jokela ja Kauhajoki eivät jää tähän....Tarttis auttaa Kouluja kasvatuksessa ja vanhempiaakin....ei syy ole lapsissa!!!!!!!!!!!!”

Kysely koettiin merkittävänä lapsiperheiden tilanteen kartoittajana (57). Lapsiperhebarometrin sisältö ja laajuus nähtiin positiivisena. Kuitenkin toivottiin kysymyksiin lisää vaihtoehtoja, ettei tulisi ainoastaan ääripäät esille (Kyllä-Ei, Tyytyväinen-Tyytymätön). Tässä kaksi kommenttia kyselystä ja vaikutuksista:

”Tällaiset kyselyt ovat hyvä pohja ja kartoitus lapsiperheiden tilanteesta kuntien päätöksentekijöille. Toivon mukaan epäkohtiin tartutaan ja saadaan aikaan myönteistä kehitystä.”

”Kysely on tärkeä, oli sillä sitten kuinka paljon tahansa vaikutuksia todellisiin päätöksiin. Tuskin näin laajaa selvitystä voidaan täydellisesti ohittaa tai pitää yhdentekevänä.”

Avoimissa vastauksissa 15 oli sitä mieltä, että kyselyllä on vaikutusta perheiden tilanteen parempana huomioimisena. Kuudessa avoimessa kirjoituksessa vastaaja ei osannut sanoa, onko kyselyllä vaikutusta vai ei. Tässä esimerkki ”on vaikutusta” kohdasta:

”varmasti on vaikutusta, jos kyselyyn vastataan runsaasti.”

	On vaikutusta	Toivottavasti	Ei ole vaikutusta	Ei osaa sanoa	Kysely hyvä ja tärkeä
Kaikki kunnat yhteensä	15	141	60	6	57
Alavus	8	48	27	1	22
Kuortane	2	21	8	1	10
Lehtimäki	1	14	7		4
Töysä	2	21	4	2	7
Ähtäri	2	37	14	2	14

Taulukko 11. Vanhempien mielipiteet kyselyn vaikutuksista perheiden tilanteeseen (avoimet vastaukset 244 kpl). Kaikki kunnat yhteensä sekä kuntakohtaiset vastausten erittelyt.

2.9 Yhteenveto vastauksista

Vuonna 2008 lapsiperhebarometriin vastasi kaikkiaan 329 vanhempaa, joista naisia oli 281 ja miehiä 46. Vastaajien lukumäärä on 14 vähemmän kuin vuonna 2006, mutta silloin vastaajakuntiin kuului lisäksi Soini. Vuoden 2008 lapsibarometrikysely sai vastaajikseen enemmän nuorempia vanhempia (20-30-vuotiaita) kuin vuonna 2006. Avoliittojen osuus oli kahden vuoden aikana noussut. Suurin osa vastaajista ilmoittaa eläneensä samassa kunnassa yli viisi vuotta, asuen taajaman ulkopuolella, isossa omistusasunnossa.

Äitien ja isien työssä käyvien osuudet ovat vähentyneet kahden vuoden aikana. Isistä entistä suurempi osa on työttömänä, yrittäjänä tai opiskelijana. Äideillä on selvästi kasvua opiskelijoiden määrässä. Vaikutuksena tähän voi olla mm. nuorempien vanhempien kyselyyn vastaaminen.

Vastaajat olivat tyytyväisiä lasten terveyteen, asumiseen liittyviin tekijöihin sekä perheen kokonaistilanteeseen. Eniten onnellisuutta perheelle tuo lasten hyvinvointi, perheen yhdessäolo ja parisuhde. Tyytymättömiä oltiin kykyyn selvitä suuremmista laskuista. Myös suurimmaksi huolen aiheeksi vanhemmat kokivat talouteen liittyvät asiat. Vaikutuksena tähän on varmasti työttömyyden nousu sekä kyselyn aikaan vallinneet lomautusuhat. Avoimista vastauksista nousi esille kuntalisän toive kotihoidon tukeen, jolloin vanhemmat pystyisivät hoitamaan pientä lasta pidempään kotona. Vuoden 2008 vastauksista kolmanneksi eniten vanhempia huoletti arkielämän yksitoikkoisuus. Tämä seikka ajattelutti vastaajia huomattavasti enemmän kuin kaksi vuotta sitten.

Vanhemmat arvostavat lasten kasvatuksessa perinteisiä arvoja kuten hellyyttä, läheisyyttä, yhteistä aikaa ja sovittuja rajoja. Tavoitteena kasvatuksessa nähdään merkittävänä tekijöinä toisten huomioon ottamisen ja toimeen tuleminen.

Tyytyväisyys palveluita kohtaan on parantunut kahden vuoden aikana. Tyytyväisimpiä oltiin vuonna 2008 kirjaston, äitiys- ja perheneuvolan ja päivähoidon palveluihin. Selvästi eniten kritiikkiä sai julkisen liikenteen toimimattomuus.

Vanhemmat kokivat lasten elinympäristön turvalliseksi. Kuitenkin vanhemmat mainitsevat tulevaisuuden huolen aiheeksi ja lapsen hyvinvointia uhkaavaksi tekijäksi mm. yhteiskunnan yleisen turvattomuuden. Kyselyn vastauksiin turvattomuudesta ovat vaikuttaneet myös avointen vastausten perusteella Kauhajoen ampumavälikohtaus, joka tapahtui reilu kuukausi ennen lapsiperhebarometrikyselyn toteutusta.

Vastausten perusteella vanhemmat haluaisivat päästä mukaan vaikuttamaan oman kuntansa päätöksen tekoon. Kuitenkin vanhemmat kokevat, että heillä ei ole riittävästi kanavia päästä vaikuttamaan ja lapsiperheiden ääni ei kuulu tällä hetkellä valtuustossa tarpeeksi.

Kyselystä toivotaan koituvan muutoksia lapsiperheiden tilanteisiin. Kuntien päättäjiltä halutaan tarttumista tästä kyselystä nousseisiin epäkohtiin. Kuitenkin suurin osa

vanhemmista on sitä mieltä, että päättäjät eivät reagoi kyselystä saatuihin vastauksiin lapsiperheiden tilannetta parantavalla tavalla.

Tulevaisuudessa vanhemmat kokevat epätodennäköiseksi perheenisäyksen ja työtilanteen paranemisen. Suurin osa elää vastausten perusteella saman kumppanin kanssa ja asumiseen liittyviä tekijöitä myöskään muuttamatta. Vanhemmat ottavat tulevaisuudessa enemmän vastuuta oman perheen asioista ja tähtäävät tyytyväisempään elämään.

2.10 Tulosten analysointi kuntakohtaisesti

ALAVUS

Alavuden osalta tulokset ovat hyvin pitkälle samankaltaiset, kuin vuona 2006. Suuri osa vastaajista on tyytyväisiä asumiseensa Alavudella. Lapsilla koetaan olevan turvallinen asuinympäristö (87,7%) ja että Alavus on lapsiystävällinen (64%). Eniten perheille onnellisuutta tuottaa lasten hyvinvointi (80,20%), perheen yhdessäolo (69%) ja hyvä parisuhde (40,5%). Myös hyvä oma terveystilanne koetaan aikaisempaa merkittävämmäksi onnellisuustekijäksi (38,8%).

Huolta alavutelaisissa perheissä kannetaan perheen taloustilanteesta, yleisestä turvattomuudesta ja lasten kasvatukseen liittyvistä ongelmista. Yleinen turvattomuus oli noussut selvästi vuodesta 2006; kyselyä edelsi Kauhajoen traagiset tapahtumat.

Edelleen vanhemmat kokivat, että vaikuttamishaluista huolimatta, vanhemmilla ei ole riittävästi vaikutuskanavia päätöksentekoon (80,9%) ja että lapsiperheiden ääni ei kuulu valtuustossa (76,6%). Vanhemmat uskovat myös, että Alavuden päättäjät eivät ole kiinnostuneita lapsiperheiden asiasta (72,7%).

Alavudella palveluista tyytyväisimpiä ollaan edelleen kirjastopalveluihin (97%; ”kirjastolle täysi 10!! Kirjaston valikoima on laajentunut ja monipuolistunut. Lasten kirja valikoima on huippu”) ja liikuntapalveluihin (95%). Myös kouluihin (92%) ja äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin ollaan tyytyväisiä (88%; ”äitiys neuvolan puoli ansaitsee myös kiitoksen, hyvästä ja turvallisesta hoidosta”). Niin ikään päivähoito saa kiitosta (87,6%; asioimishoitoon on mahdollisuus saada lapsia jopa hyvinkin. Se on tärkeä asia meidän perheelle, kun ei ole isonvanhempia apuna”). Eniten kyseistä palvelua käyttäneistä tyytymättömiä oltiin julkiseen liikenteeseen (77%), toimeentulotukeen (57%) ja terveyskeskuspalveluihin (40%).

Lastenkasvatuksessa vanhemmat arvostavat eniten hellyyttä ja läheisyyttä (79,3%), yhteistä aikaa (75,9%) ja sovittuja rajoja ja niiden noudattamista (73,3%). Lasten merkittävimpana taitona nähtiin kyky ottaa toiset huomioon (68,1%), kyky käsitellä ja ilmaista tunteitaan (57,8%) ja tulla toimeen muiden ihmisten kanssa (56,9%). Erityisesti tunteiden ilmaisun tärkeys oli kasvanut edelliseen kyselyyn verrattuna.

Kyselystä nousi seuraavia haasteita palvelujen kehittämiseksi: a) Lapsiperheet toivovat saavansa kotiapua, b) Lapsen kotona hoitamisen tukemiseen toivotaan kuntalisää (”kuntalisiä kotihoidontukeen tarpeellinen. on varmasti paljon äitejä jotka hoitaisivat lapsia kotona, jos sitä taloudellisesti tuettaisiin enemmän”) ja c) Kotona lapsiaan hoitaville vanhemmille kaupunki ja seurakunta tarjoaa hyviä vertaistuki/kohtaamisen

paikkoja, kuten perhekahvilan ja perhekerhot ja näiden jatkuminen tulisi varmistaa. Lisäksi lapsiperheille toivotaan d) lisää toimintaa ja järjestöiltä toivotaan lisää e) lastenkaitsojapalveluja. Kunnassa tarjotaan hyviä harrastusmahdollisuuksia, mutta niistä f) tiedon saaminen koetaan vaikeaksi (tiedottaminen; ”kunnassa voisi olla perheille ilmainen/halpa lehti, jossa oli harrastuksista kyseisellä paikkakunnalla” ja ryhmät kärsivät g) vetäjäpuolasta. Lasten ja lapsiperheiden h) vaikuttamismahdollisuuksia kunnalliseen päätöksentekoon tulisi lisätä.

KUORTANE

Kuortaneen vahvuutena oli tulosten perusteella turvallinen asuinympäristö, joka nousi jokaisen nelikkokunnan vahvuudeksi. Kirjasto- ja liikuntapalvelut nousivat myös vahvoiksi osa-alueiksi, vaikka vastaajien mielestä urheiluopiston tiloja voisikin hyödyntää vielä enemmän. Paljon positiivista palautetta sai myös äitiys- ja lastenneuvola ammattitaitoisesta henkilökunnasta.

Yleisinä huolenaiheina nousivat perheiden taloustilanne, arkielämän yksitoikkoisuus sekä yleinen turvattomuus. Perheiden talousasioissa kunnan olisi hyvä tuoda esille mm. eri etuusjärjestelmiä sekä talous- ja velkaneuvontaa asioiden selvittämiseksi.

Eri tutkimuksia vertaillen Kuortaneen miinuksena nähtiin julkinen liikenne, terveyskeskuspalvelut, eritoten lääkäripula, sekä päivähoidon hoitomaksut ja ryhmäkokojen suuruus. Päivähoiton hoitomaksut määräytyvät valtakunnallisesti ja ryhmäkokojen suuruus on myös laissa määritelty, joten kunnalla ei näihin asioihin ole harkintavaltaa.

Tutkimuksista esille nousseet aamu- ja iltapäiväkerhoasiat ja harrastusmahdollisuudet on kirjattu kunnan osalta lastensuojelusuunnitelmaan, johon tartutaan tulevilla 4-vuotiskaudella. Kuntaan on myös suunnitteilla kuntatiedote jaettavaksi jokaiseen kotitalouteen, josta käy ilmi erilaiset harrastusmahdollisuudet, tapahtumat yms. Kunnan kotisivuille on suunnitteilla palautelinkki sekä kunnan eri toimipisteisiin palautelaatikot. Näin ollen jokainen kuntalainen voi tuoda kehittämisideat/palautteet päättäjien tietoon ja asioihin voidaan tarttua.

TÖYSÄ

Töysän vahvuutena barometrin mukaan oli se, että lähi- ja kasvuympäristön turvallisuus koettiin hyväksi. Varsin tyytyväisiä oltiin asumisympäristöön eli 85 % vastaajista. Kunnallisista palveluista kyselyn mukaan hyvin toimiviksi koettiin mm. päivähoito- ja koulupalvelut, neuvola ja perhetyö sekä iltapäiväkerho. Kaupallisiin palveluihin oltiin myös tyytyväisiä.

Suurimmiksi huolenaiheiksi koettiin perheen taloustilanne, arjesta selviytyminen ja lasten kasvatukseen liittyvät ongelmat. Töysäläisille lapsiperheille ominaista oli myös verkostojen puute.

Edelleen kehitettäviksi asioiksi nousivat lapsiperheiden kotipalvelu, terveyskeskuspalvelut sekä kerho- ja harrastustoimintojen tarjoaminen eri ikäisille nuorille.

ÄHTÄRI

Ähtärissä lapsiperhebarometriin vastanneiden määrä nousi selkeästi kahden vuoden takaisesta. Vuonna 2006 vastaajia oli 52 ja vuonna 2008 vastaajia oli 82. Näistä naisia oli 68 ja miehiä 14. Enemmistö vastaajista oli naimisissa olevia 31-40 - vuotiaita.. Eniten oli 2- lapsisia perheitä ja useimmat vastaajista asuivat yli 100 neliöisissä omistusasunnoissa.

Eniten huolissaan ähtäriläiset vastaajat olivat perheen taloustilanteesta, parisuhteeseen liittyvistä asioista ja lapsista. Toisaalta kuitenkin vastaajat olivat sitä mieltä, että lapsilla on turvallinen asuinympäristö. Lasten hyvinvointia uhkaa vanhempien mielestä sairastuminen, koulukiusaaminen, perheen yhteisen ajan vähyys, yhteiskunnan turvattomuus, vanhempien oma jaksaminen jne. Vastaajien enemmistön mielestä lapsiperheiden ääni ei kuulu valtuustossa.

Ähtäriläiset olivat tyytyväisiä kirjastopalveluihin, äitiys- ja lastenneuvolaan, päivähoitoon ja kouluun. Nämä ovat myös palveluita, joita varmasti kaikki lapsiperheet käyttävät ja joista heillä on henkilökohtaista kokemusta. Vastaajat kokivat, että neuvolan palvelu on kiireetöntä ja ajan saa nopeasti. Samoin terveyskeskuksen ajanvaraus toimii monen vastaajan mielestä hyvin. Hyvää palautetta sai myös päivähoito ja erityisesti esiopetus.

Liikunta- ja kulttuuripalveluihin oli paljon tyytyväisiä kuntalaisia, mutta myös tyytymättömiä vastaajia oli 16. Terveyskeskuspalveluihin oli 54 tyytyväistä ja 22 tyytymätöntä. Eniten oltiin tyytymättömiä kaupallisten palvelujen laatuun ja määrään (45 vastaajaa) ja julkiseen liikenteeseen (44 vastaajaa). Perheneuvolaan oli 31 tyytyväistä vastaajaa, eikä kukaan ollut siihen tyytymätön. Kaiken kaikkiaan vähän vastauksia tuli lastensuojelun palveluihin ja toimeentulotukeen, mistä voi olettaa, ettei vastaajista kovinkaan moni ole näitä palveluja käyttänyt.

Avoimissa vastauksissa suurimmaksi kehittämistarpeeksi nousi aamu- ja iltapäiväkerhojen järjestäminen myös sivukouluille. Myös kotihoidon kuntalisää toivotaan ja kyläkoulujen säilyttämistä.